LOUISE DAVID - ION MĂRII

LA GRENOBLE PE URMELE CĂPITANULUI

criterion publishing

LOUISE DAVID - ION MĂRII

LA GRENOBLE

Pe urmele Căpitanului

Redactor: Gabriel Stănescu

Coperta & Tehnoredactare: Cristian Țiu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DAVID, LOUISE
La Grenoble, pe urmele Căpitanului / Louise David, Ion Marii ; trad.: Ileana Minculescu. - București : Criterion Publishing, 2010
ISBN 978-973-8982-62-8

I. Marii, Ion
II. Minculescu, Ileana (trad.)

94(498)"19" Zelea Codreanu,C.

LOUISE DAVID - ION MĂRII

LA GRENOBLE

PE URMELE CĂPITANULUI

În româneşte de Ileana Minculescu

criterion publishing
2010

ION MĂRII

LA GRENOBLE
PE URMELE CĂPITANULUI

Reportaj de călătorie
1968-1969

Prima parte: La Grenoble

Când, în vara 1968, m-am apropiat pentru prima oară de orașul Grenoble, am simțit o strângere de inimă și o emoție indescriptibilă: mă temeam că nu voi întâlni pe nimeni care să poată să-mi dea câteva indicații asupra vizitei Căpitanului în acele locuri. Și cu cât mă apropiam de țintă – motocicleta mea zbura pe autostrada Geneva Grenoble cu atât mai mult neliniștea mea creștea, ca un coșmar.

Era o zi de august, plină de soare și de speranță, douăzeci și patru de ore după plecarea mea din München. Alergam într-un peisaj de vis, dar gândul meu era departe de toate acestea, proiectat spre micul orășel din Franța unde trăise Căpitanul, cu patruzeci de ani (în urmă? – înainte? – trebuie ales, eu nu sunt sigur.)

Spre seară frumoasa perspectivă a orășelului Grenoble a apărut în fața mea, ca o mică bijuterie pierdută în mijlocul unui șir rotund de munți înalți, pierduți în ceruri și acoperiți de zăpadă veșnică...

La intrarea în oraș, excelente panouri de semnalizare mi-au indicat direcția dorită: Domeniul Universitar Uriage. Eram, deci, pe drumul cel bun. Liniștit, am luat, mai întâi, direcția: „Băile Uriage" în căutarea unui „camping", pentru noapte. După un lung parcurs pe drumurile sinuoase, l-am găsit în fundul unei văi strâmte, dar de o frumusețe fermecătoare.

În timpul nopții a început să plouă. O atmosferă cenușie, fanto-

matică a scăldat munţii şi gândurile mele, toată ziua următoare. Îmi era imposibil să fac ceea ce-mi propusesem. A trebuit să aştept. Abia a doua zi am putut să-mi continui drumul spre Pinet de Uriage.

Acest orăşel, situat la aproape 800 m altitudine, domina Grenoble, care nu e decât cu 200 m deasupra mării. L-am găsit uşor, orientându-mă, pur şi simplu, după descrierile făcute de Căpitan în „Pentru legionari". (Ediţia priceps: „Totul pentru patrie", pag. 274, Sibiu, 1936). După mai mult de patruzeci de ani, multe schimbări au avut loc în regiune. De exemplu, linia de tramvai care, în vremea Căpitanului străbătea „Uriage les bains"(Băile Uriage), nu mai exista. În schimb, o autostradă modernă a fost construită, pe care aleargă autobuze şi maşini.

De la Băile Uriage drumul în serpentină şi în urcare, e din ce în ce mai periculos. Pereţi muntoşi abruptţi deschid vederii panorame admirabile. Motocicleta mea se lupta curajos ca să iasă victorioasă din această încercare.

M-am oprit în localitatea Saint-Martin, în faţa primăriei. Era Duminică, ziua Sfintei Fecioare Maria, 15 august. Timpul însorit, plin de mirosuri de munte, după ploaie... Străzile principale mişunau de lume, o lume (cu pretenţii de eleganţă – „endimenché") şi veselă, mai ales tinerii. Semn că şi în Franţa această zi e considerată mare sărbătoare religioasă, mai ales la ţară. În faţa Primăriei, pe o estradă, fanfara locală, cu muzicanţi, executa marşuri şi muzică populară.

Din prima ochire am înregistrat aspectul comunei Saint-Martin aşa cum o descrie şi Căpitanul în cartea lui: o stradă principală cu câteva magazine, la dreapta, Primăria şi Şcoala; la aproape 200 m, Biserica. O biserică veche, în stil gotic, restaurată, dar păstrând în interior forma originală. Clopotniţa e construită din blocuri de piatră masive, a căror suprafaţă păstrează semnele trecerii timpului.

Ieşind din Saint-Martin am ajuns pe un platou foarte înalt. Ici şi colo, de-a lungul drumului, case ţărăneşti. În sfârşit, după patru km, am ajuns la Pinet d'Uriage.

Încetișor, m-am oprit în fața bisericii, pe urmă m-am uitat prin împrejurimi. Emoționat, am constatat că Biserica era așa cum mi-o închipuisem în copilărie, când, pentru prima oară am luat cunoștință despre ea, din citirea cărții: „Pentru legionari".

În vremea aceea, nici nu bănuiam că într-o zi mă voi afla în fața ei, într-un loc atât de îndepărtat de patria mea...

După Biserică, venea Casa Parohială, clădire vechie și un mic monument: o cruce de granit, purtând o inscripție în bronz, în memoria eroilor căzuți în cele două războaie mondiale. Pe urmă, cinci sau șase case și de jur împrejur alte câteva, răspândite. Spre orizont, munți maiestuoși. Iată Pinet d'Uriage. O mică așezare pierdută între munți și păstrând de-a lungul străzilor sale, urme invizibile ale marei speranțe românești...

I-am mulțumit lui Dumnezeu de a mă fi ajutat să-mi realizez visul, contemplând peisajul care a legănat și visele Căpitanului. M-am rugat pentru sufletul lui, pentru sufletul lui Moța și al camarazilor mei, al părinților mei și al tuturor celor care m-au ajutat în viață.

Am vizitat biserica. Interiorul părea restaurat recent. Totuși, peretele din dreapta altarului rămăsese intact, în forma lui primitivă, construit din pietrele tari ale muntelui din apropiere, cu blocuri inegale și fără beton. Pe acest perete o placă de marmură expunea o inscripție în franceză în memoria lui Saint Ferreol, fost ofițer al armatei romane, care preferase martiriul și moartea – trădării credinței sale. Iată inscripția:

> „În eroica amintire a lui Saint-Ferreol, ofițer roman, soldat al lui Christ, care a preferat să moară sub loviturile călăilor decât să-și trădeze credința și Botezul."

Ieșind din Biserică, am luat drumul care urcă spre „Belle Donne", sperând să găsesc în această direcție casa bătrânului „Tata Trück", despre care vorbește Căpitanul în cartea lui. Ajuns la ultima casă, mi-am mai continuat drumul o vreme, pentru a vedea dacă nu mai există și căsuțe ascunse după copaci. La scurt timp după aceea m-am

întors, îndreptându-mă spre ultima casă, unde se jucau în curte mai mulți copii.

Deși după descrierile Căpitanului bănuiam că e casa bătrânului Trück, nu îndrăzneam să intru. Am înconjurat mai întâi casa și m-am oprit în fața intrării. Curajoși, copiii au ieșit în stradă, atrași, nu de prezența mea, ci de motocicleta mea. S-au strâns în jurul ei, admirând-o și privind cu acea curiozitate caracteristică tuturor copiilor.

Puțin mai târziu s-a apropiat de mine un om de mai mult de 60 de ani. L-am salutat și am început să vorbim. I-am spus că sunt român și că prin citirea unei cărți aflasem că a locuit cândva în acest orășel, un student român, care, mai târziu a jucat un rol mare, în România, în domeniul politic și social. L-am rugat să-mi spună, dacă știa ceva în legătură cu acest student. Când am pronunțat numele: Corneliu Codreanu, bătrânul a surâs cu satisfacție și mândrie, spunându-mi: „Codreanu? Da, l-am cunoscut pe Codreanu. Am și boxat cu el."

Am rămas surprins, temându-mă că bătrânul face o confuzie. I-am spus cu convingere că nu era posibil să fi boxat cu Căpitanul. Chiar nu-mi puteam imagina acest lucru. Atunci bătrânul a intrat în detalii: el nu boxase, în adevăratul înțeles al cuvântului. Făcuse cu Codreanu un fel de luptă, pe care nu știa cum s-o numească altfel. Atunci mi-am dat seama că era vorba de o formă veche de luptă, românească: (lupta dreaptă) pe care Căpitanul o preda tânărului francez de atunci. (Când m-am întors la München, le-am povestit camarazilor mei cuvintele auzite la Pinet d'Uriage.) Camaradul Mailat mi-a confirmat atunci faptul despre Căpitan, că se ocupa cu „lupta dreaptă" la sediul legionar din București, ori de câte ori era bine dispus.

Apoi l-am întrebat dacă el cunoștea casa unde locuise Codreanu: mi-a arătat în direcția Bisericii, spunându-mi că locuise în casa din fața ei, acolo unde se află, acum hotelul Bel Air. Mulțumit de aceste informații m-am despărțit de domnul Serafim Pras, unul din rarii francezi care l-au cunoscut pe Corneliu Codreanu și care mi-a dat primele informații despre el, la Pinet d'Uriage.

M-am grăbit spre hotelul restaurant Bel Air, fericit de a găsi locul pe care-l căutam. Era spre ora 4 după amiază, într-o zi caldă de vară. Timpul era frumos, limpede, liniștit. Am intrat în grădina restaurantului, plină de mese mici, frumos pregătite pentru turiști. Nu erau acolo decât câteva persoane așezate liniștit în fața unei limonade sau a unei cafele. Tot privind în jurul meu m-am așezat la o masă și am comandat o cafea. Perspectiva munților era încântătoare. Căpitanul găsise aici, în mijlocul acestei naturi de stânci și verdeață, atmosfera de echilibru și putere a Carpaților.

Cel care m-a servit era chiar proprietarul acestui local, Paul Odru, un om de vreo 50 de ani, amabil și atent cu clienții. Am discutat cu el și m-a lămurit, mai întâi, despre toți munții din împrejurimi: „Cățeaua", „Frumoasa Donna" etc... forțându-se să-mi arate frumusețile ascunse din vârfuri până jos, la picioarele noastre.

Apoi am revenit la subiectul care mă interesa și care era legat de timpuri vechi și șterse. Domnul Odru mi-a confirmat faptul că, într-adevăr Codreanu locuise în una din acele case. Casa fusese, între timp, transformată în garaj, dar numai la parter, în timp ce camerele de la etaj fuseseră păstrate așa cum erau.

Dl Odru m-a întrebat dacă l-am cunoscut personal pe Codreanu. I-am răspuns negativ. Atunci a început să evoce amintirile sale personale, despre el: „Poate nu mă veți crede – mi-a zis – dar îmi amintesc perfect și azi de Codreanu. Aveam doar 9 ani în vremea aceea și poate nu mi-aș aminti nimic despre el dacă nu s-ar fi întâmplat ceva în familia mea care-l leagă pe Condreanu de firul amintirilor mele. Mama mea căzuse bolnavă. Un abces mare, în ceafă, o făcea să sufere groaznic. Gemea fără oprire. Și Codreanu a vindecat-o.

"Mă privea surâzând și iluminat de amintirile copilăriei sale. „Am impresia că-l văd și azi. Era un om înalt și frumos, iubit de toți locuitorii orășelului. Și vindecarea mamei mele n-o voi uita cât voi trăi!" Mi-a descris apoi, cum a procedat Căpitanul. A fost simplu: un fel de teanc de făină și de cartofi pe care el a aplicat-o pe furunculul dureros.

Dar eu cred că ceea ce a contribuit la vindecarea Doamnei Odru,

fusese nu numai căldura substanței preparate de Căpitan, ci și puterea credinței sale și bunătatea lui omenească ce-i pătrundea pe toți care se apropiau și credeau în el. În timp ce discutam, Doamna Odru a venit și s-a așezat lângă noi. O femeie blondă, extrem de vorbăreață și de simpatică. Luând cunoștință de subiectul discuției noastre, a început și ea să povestească despre timpurile trecute. Ea nu-l cunoscuse pe Codreanu, dar auzise vorbindu-se despre el. Plină de mândrie și de satisfacție, ea repeta mereu: „Mama mea, când era tânără, l-a cunoscut pe Codreanu!"

De altfel, nu e nimeni în orășel sau în împrejurimi – așa cum am constatat, mai târziu, care să nu cunoască numele: Codreanu, iar cei din generația de peste 50 de ani l-au cunoscut personal. Și copiii din Pinet d'Uriage știu că în orașul lor a locuit, cândva un „Mare Om" venit din România. Și mamele, bătrâne sau tinere, povestesc copiilor lor faptele, fascinate de farmecul omului cu figură și aureolă de legendă.

Înainte de a mă despărți de soții Odru i-am rugat să-mi spună unde locuia familia Belmain – David, familia cu care Căpitanul și soția lui își petrecuseră Crăciunul în 1926. Doamna Odru mi-a arătat casa, la câțiva metri distanță, construită în stil țărănesc, dar cu două etaje. La plecare mi s-a urat succes și am fost rugat să-i vizitez ori de câte ori voi veni la Grenoble.

M-am dus direct la familia Belmain. Am fost primit de o bătrână doamnă, care după ce i-am spus ce doream, m-a invitat în curte și m-a rugat să mă așez sub un arbore uriaș. Mi-a spus că dacă voi aștepta puțin, voi putea vorbi și cu soțul ei, care va veni curând. Așteptându-l, mi-a oferit o băutură alcoolică făcută de țărani. I-am vorbit de ceea ce mă adusese în sat, dar răspunsurile ei erau reci și evazive.

Cum dl. Belmain întârzia, i-am mulțumit doamnei pentru amabilitatea primirii și am plecat, decis să revin a doua zi. Eram totuși puțin decepționat că dna Belmain își amintea perfect perioada când Codreanu fusese în mijlocul lor. Aveau și o carte dedicată de Căpitan ca și o serie de fotografii. Totuși ea se arătase foarte rezervată și rece. Un an mai târziu, am știut de ce dna Belmain avusese o astfel de atitudine.

Povestea era simplă și infamă, ca tot ceea ce se întâmplă cu persoanele care n-au aparținut mișcării lui Corneliu Codreanu. Câțiva ani mai devreme, un român trecuse pe la ei; era elegant și simpatic, se prezentase ca nepot al Căpitanului. Își dăduse numele dl. Mihail, și făcuse o impresie bună. Soții Belmain, plini de încredere față de un român atât de apropiat de Codreanu s-au lăsat înșelați și i-au dat cartea cu dedicație, ca și unele fotografii, cu condiția să le fie date înapoi. Dar „domnul" a dispărut fără urmă. După mulți ani de căutări au reușit să-și recupereze prețioasa carte grație intervenției unei persoane cunoscute la Paris. Neîncrederea față de mine avea, deci, motive serioase.

După această vizită decepționantă, m-am întors la campingul Pont de Claix. A doua zi a plouat mult, ceea ce m-a împiedicat să mă întorc la Pinet d'Uriage. Când timpul a devenit acceptabil a trebuit să mă întorc în Germania. Am reluat drumul spre Nisa, fiindcă urmam drumul de-a lungul coastei Mediteranei, spre Italia, la San-Remo, pe faimoasa Riviera dei Fiori; apoi, prin nordul Italiei, prin Tirol, spre Germania.

La plecarea mea din Pinet, am simțit că în urmă rămânea un fragment din sufletul românesc. Spiritul unui mare Român ploua asupra acestor munți și văi, sufletul binefăcător și eroic al lui Corneliu Codreanu.

Magia puterii lui personale, alături de amintirea lui Bayard, cavalerul fără frică și fără reproș, mă vor atrage întotdeauna de fiecare dată când îmi va fi posibil, în viitor, să revin spre acest nobil pământ de la Grenoble, țară sanctificată de memoria acestor doi cavaleri căzuți, fiecare în secolul lui, pe drumul onoarei.

Partea a doua: Un an mai târziu

Era tot spre mijlocul lui august, un an mai târziu, când m-am reîntors la Grenoble. Pe motocicleta mea credincioasă am parcurs München-Grenoble, mai mult de 750 km, într-o zi și jumătate, trecând prin Austria și Elveția. Mă grăbeam să mă revăd la Pinet și să-mi reiau conversațiile cu oamenii de acolo. M-am oprit la Saint-Martin și am instalat un cort în Campingul Luisset, situat la 100 m în spatele Bisericii, pe câmpul țăranului Vivarot. Scopul meu era dublu, de data aceasta. Voiam să vizitez vechile cunoștințe din Pinet d'Uriage și să leg și o prietenie mai strânsă cu orașul Grenoble și împrejurimile lui, mai ales cu Vechiul Grenoble. Prima zi, am trecut pe la casa lui Serafim Pras. M-a recunoscut imediat, și m-a tratat ca pe un prieten, în casa lui. M-a prezentat soției și fiicelor sale, domnișoarele Claire și Elisabeth, ultimele rămase acasă, din opt copii, toți căsătoriți. Am primit un pahar cu vin în cinstea întoarcerii mele.

Îi adusesem cartea lui Paul Guiraud: „Codreanu și Garda de Fier." A răsfoit-o puțin, apoi s-a oprit în fața fotografiei Căpitanului.

A privit-o îndelung și pe urmă, dintr-o suflare, a zis: „Da, el e Codreanu!" Apoi s-a retras, fără un cuvânt, într-un colț al camerei și a început să citească cartea.

Eu am rămas la discuție cu soția și cele două fete. Eram surprins și emoționat de cunoștințele celor două domnișoare despre Corneliu Codreanu. „Căpitanul Gărzii de Fier" era expresia lor favorită. În colțul său, Serafim era absorbit de lectură. El descoperea în carte lupta și martiriul omului pe care-l cunoscuse și pentru care avea mare stimă. La un moment dat, s-a ridicat, cu lacrimi în ochi și a ieșit din cameră. Când a revenit, puțin mai târziu, s-a apropiat de masă și cu o emoție abia stăpânită, a strigat: „Să-l ucizi pe Codreanu, nu e doar o crimă împotriva unui om, nu e o crimă contra României,... e o crimă contra umanității!"

Prin vocea lui de muntean nepervertit se exprima toată această Franță curată și curajoasă ca Bayard, pe care Corneliu Codreanu o iubise atât de mult. De altfel, când, în 1938 s-a aflat de asasinarea Căpitanului, orășelul rămăsese consternat. Oamenii lui Pinet d'Uriage nu puteau să conceapă că o astfel de crimă a fost posibilă. Apoi, bătrânul Serafim a început să evoce unele amintiri despre Codreanu. Cu ochii strălucitori, zicea: „Ce bucurie era când aproape tot orășelul se aduna în casa familiei Belmain! Era o reuniune plină de râsete și de entuziasm."

Codreanu era mereu bine dispus și glumeț. El se interesa de orice, știa să facă orice. Cu mâna lui scria, în fiecare zi, meniul restaurantului fiindcă atunci familia Belmain administra actualul Hotel Restaurant Bel Air.

L-am întrebat dacă tata Trük mai trăia. Nu, murise de multă vreme. L-am întrebat și despre un oarecare Corbella. Bineînțeles, el îl cunoscuse foarte bine, dar era și el mort de mai mulți ani. Deși fusese un om dur și încăpățânat – a completat bătrânul Serafin – o vreme îndelungată, sfârșise prin a-i purta o adevărată admirație lui Codreanu, pe care-l stima în adâncime. Ieșind de la familia Pras, m-am oprit în fața Bisericii ca să fac câteva fotografii. Pe când căutam unghiul cel mai favorabil, o țărancă s-a apropiat de mine și, văzându-mă străin, m-a întrebat, de unde sunt.

I-am răspuns că sunt român, că venisem ca turist și că voiam să iau câteva fotografii din orășelul în care trăise un mare om politic al țării mele. Auzind aceasta, ea mi-a arătat imediat casa din fața bisericii, zicând: „Uite, în această casă a locuit un Român, cu soția lui." Ea nu-și mai amintea numele, dar imediat ce i l-am spus, mi-a confirmat că era adevărat. Apoi, mi-a mărturisit că de abia în 1937, după publicarea cărții „Pentru legionari", oamenii din Pinet au știut cu ce greutăți s-au zbătut, el și soția sa, în timpul șederii în orășel. Mâncau doar cartofi și un litru de lapte la 2-3 zile, după spusele locuitorilor. „Ah! dacă am fi știut, tot orășelul ar fi venit să-i ajute și să le dea de mâncare!"

Apoi am trecut să spun „bună-ziua" familiilor Odru și Belmain. De data asta, am avut norocul să-l întâlnesc pe dl. Georges Belmain și pe domnișoara Louise David. Ea era în vizită la Pinet. Totuși, era proprietara casei în care locuia familia Belmain și în care ea trăise, cu părinții ei, în vremea Căpitanului. Domnișoara David locuia în prezent în Biviers, la 20 km de Grenoble, pe drumul care duce spre Geneva. Am câștigat repede simpatia și încrederea lor. Mai mult de două ore am stat să evocăm un trecut care ne era drag tuturor.

Mi-au povestit o mulțime de amănunte prețioase despre viața Căpitanului la Pinet d'Uriage. Am văzut fotografii făcute în timpul iernii 1926-27: Căpitanul făcând ski, Căpitanul cu soția lui, Căpitanul cu soția și familia Belmain-David și multe altele. Mi-au arătat, apoi, păstrat ca un document prețios, cartea „Pentru legionari" cu autograful Căpitanului: „Amintire familiei Belmain-David, la Pinet d'Uriage – 10 Martie 1937 – Corneliu Zelea Codreanu".

Apoi mi-au arătat o placă de marmură, conținând inscripția: „Recunoștință lui Pinet d'Uriage – CZC – EZC." Această placă de 20 cm pe 20 cm fusese donată de Căpitan orășelului „Pinet d'Uriage" în amintirea trecerii sale și fixată pe un perete interior al Bisericii.

Cu câțiva ani în urmă, cu ocazia restaurării Bisericii, placa a trebuit ridicată. La sfârșitul lucrărilor, noul preot n-a vrut s-o mai pună.

Atunci, Belmain, ca să evite dispariția ei, a cerut-o consiliului parohial și o păstrează la el ca pe o relicvă sfântă. Deși n-a fost niciodată în România, dl. Belmain e un cunoscător al țării noastre. Contactul cu Corneliul Codreanu l-a incitat să păstreze o prietenie acestei țări surori. El cunoaște bine problemele României, ale țăranului român, nedreptățile care-l copleșesc și sărăcia în care se zbate. Deja Căpitanul îi expusese problema care n-a făcut decât să se înrăutățească: „țăranul român lucrează tot anul, din zori și până la căderea nopții, iar toamna, când își vinde produsele, ceea ce primește nu-i ajunge nici măcar să-și îmbrace familia, necum să-și mai trimită copiii la școală". Pe urmă, Căpitanul apropia această problemă cu situația din Franța, spunând

că țăranul are aceleași probleme pretutindeni. Dl. Belmain își amintea vederile lui Codreanu în materie de politică europeană și-mi repeta cu convingere cuvintele Căpitanului, în privința Franței: „Iubesc Franța lui Bayard, dar nu iubesc Franța lui Leon Blum."

Am fost foarte impresionat și de amintirile dlui Belmain în privința vieții intime a Căpitanului, la Pinet. Odată, când mergeau pe jos de la Pinet la Saint-Martin (6 km). Căpitanul i-a arătat marginile pădurii unde puteau fi găsite căpșuni și mure. Cunoștea aceste locuri de când își potolea foamea cu fructele lor sălbatice. Apoi, cu un fel de mândrie, dl. Belmain mi-a povestit că atunci când Căpitanul și-a dat doctoratul la facultatea din Grenoble, el l-a întovărășit în mașină. În timpul examenului, care a durat mai mult de două ore, dl. Belmain a rămas în sală cu servieta lui Codreanu. În acel moment a remarcat că era un revolver în acea servietă.

În sfârșit, mi-a mai povestit, cu emoție, un gest al Căpitanului din care deducea marea sa bunătate și înțelegerea suferințelor altora: într-o zi, soția Căpitanului l-a trimis să-i facă târguielile de mâncare. El avea puțini bani și fiecare cheltuială era bine calculată. Pe drum, Căpitanul a întâlnit un alt student român, care s-a plâns că n-are bani ca să-și cumpere o carte importantă pentru examen. Spontan, Căpitanul i-a dat toți banii pe care-i avea pentru târguială și a revenit acasă fără alimente: „N-am putut să fac altfel; prăpăditul era la limita sărăciei, iar eu nu puteam să-i refuz ajutorul!..."

Altădată, de Crăciun, el a primit o mică sumă de bani din România. Era o rezervă sosită la timp. Dar... La Pinet d'Uriage e în fiecare an o Messă la miezul nopții, la care asistă toți locuitorii. Căpitanul s-a pregătit să meargă la această Messă, dar spre ora opt seara, a dispărut de acasă. Cu mica sumă de bani primită din România, a cumpărat cadouri și până la miezul nopții le-a împărțit celor mai săraci.

La rândul ei, Domnișoara Louise David mi-a povestit câteva amintiri despre Codreanu și, în special, una care părea să o întinerească cu 30 de ani, când o povestea. Într-o seară, ea se dusese cu familia și

cuplul Codreanu la o serbare câmpenească, la Saint-Martin. Acolo, Căpitanul a deschis sărbătoarea dansând cu ea, primul vals. Ea se simțea foarte onorată și n-o va uita niciodată. În timpul acestei serbări, însăși soția Căpitanului a fost surprinsă de a-l vedea într-o atât de bună dispoziție, cu atât mai mult cu cât ea nu-l văzuse niciodată dansând. La un moment dat, a luat-o la dans pe dna Belmain. În timpul piruetelor, corsajul ei a alunecat și ea se aplica mereu ca să-l ridice. Căpitanul, care nu observase problema, de fiecare dată când dna Belmain se apleca, făcea și el la fel, cu surâsul pe buze, convins că așa trebuia să facă la ritmul și figurile dansului.

La mausoleul Bayard

După ce am părăsit familia Belmain, m-am dus la Grenoble ca să vizitez mausoleul Bayard. Fusese cel mai mare erou al timpului său. Prin actele lui de bravură în serviciul Franței, înfăptuite sub domnia a trei regi, el a încarnat tot ceea ce antichitatea povestește despre eroi. Porecla de Cavaler fără frică și fără vină îl ridică la primul rang al demnității, în timp ce strălucirea faptelor sale legendare fac din el simbolul curajului neînfrânt. Onoarea era pentru el un preț mai mare decât orice avere din lume. Inscripția în latină pe marmura mausoleului spune că acestui șef mereu victorios, nu-i mai rămânea decât să învingă moartea.

> "El a învins-o. Moartea l-a surprins și nu îndrăznea să plângă când s-a oferit el însuși la lovitura fatală. Ea roși atât de înfângerea cât și de precipitarea sa. A descălecat, obosit din luptele sale pentru victorie, s-a așezat la umbra unui copac și, cu privirea întoarsă spre inamic, s-a stins, calm, cu ochii luminoși, în anul 1524, la vârsta de 48 de ani."

„Mausoleul poate pieri, cenușa pe care o conține e nemuritoare."

Am părăsit apoi Piața Sfântul Andrei, unde se află statuia lui Bayard și Biserica Sfântul Andrei care conține mausoleul eroului pentru a trece podul peste Iser și a vizita cripta Bisericii Saint Laurent. Strada Saint Laurent e cea mai veche din Grenoble. La intrarea pe această stradă se găsește monumentul construit în 1957 în memoria proconsulului roman Lucius Munatius Plancus care avea rezidența în acest loc. El trimisese, în anul 43 înainte de Christos, o scrisoare lui Cicero, în care îi cita, pentru prima oară numele de Cularo, leagănul lui Grenoble, unde el a ridicat primul pod peste Iser, cu legiunile lui.

Cripta Saint-Laurent, deasupra căreia este construită biserica, este cel mai vechi sanctuar creștin din Franța; declarat monument istoric, el datează din secolul IV. Pătruns de o emoție profundă, am intrat în sanctuarul despre care Codreanu spune în cartea lui, că el trecea pe acolo, din când în când, „petrecând o oră în seninătate totală și vorbind cu morții."

Arhitectura criptei cu cupola sprijinită pe paisprezece coloane fine, ca și tot monumentul cu sculpturile sale (porumbițe, struguri, spice de grâu, cruci) dau senzația de mare solemnitate și reculegere. În Biserica Saint-Laurent care datează din secolul XI, am văzut mai multe inscripții în latină săpate în pereții de marmură, dar am rămas extrem de surprins când, ridicând ochii spre înălțime am văzut plafonul bisericii acoperit de svastici, în timp ce în mijlocul tronului era o mare cruce în jurul căreia era scris: „Prin acest semn vei învinge."

Aceste două monumente din Saint-Laurent sunt cele mai vechi mărturii ale istoriei asupra amplasării localității preistorice celte peste care împăratul Gratian a construit cetatea Gratianopolis, de unde derivă numele actual de Grenoble.

După o ultimă scurtă vizită la prietenii din Pinet d'Uriage, am părăsit regiunea Grenoble, cu sufletul liniștit, fericit de a constata că după mai mult de 40 de ani, amintirea lui Corneliu Zelea Codreanu pe pământul binecuvântat al Franței este mai vie ca niciodată. Căpitanul fascinase și cucerise acei oameni, prin personalitatea sa și prin

exemplul felului de a trăi. Spiritul lor este dominat de bucuria şi mândria de a fi descoperit lumina Căpitanului. Fiindcă ei descoperiseră şi recunoscuseră în Corneliu Zelea Codreanu, în Căpitanul nostru, adevăratul reprezentant al naţionalismului european şi reprezentantul autentic al rasei latine.

MÜNCHEN – 8 OCTOMBRIE 1970

LOUISE DAVID

CODREANU, LA NOI, LA PINET D'URIAGE
Amintiri

Cu o oarecare emoție, mă refer la mai mult decât 40 de ani în urmă, când, institutoare în micul orășel Pinet d'Uriage, orașul meu natal, am avut ocazia să mă apropii de Corneliu Zelea Codreanu și de soția sa Elena, legând prietenie cu ei.

Câte amintiri frumoase mi-au rămas de la aceste opt luni petrecute împreună, cu contacte permanente, o viață împărtășită în cele mai mici detalii zilnice! Viața simplă și liniștită a prietenilor mi-a oferit vaste posibilități să-i cunosc pe Căpitan și soția lui în intimitatea lor.

Cuvintele mele vor fi deci o simplă mărturie asupra vieții lor la Pinet, asupra felului lor de a se purta cu prietenii, cunoștințele, săracii... etc, și, de asemenea, a comportamentului în diferite situații. N-am decât un scop: să arăt cât au fost de simpli, de buni, de apropiați frățește de noi toți.

Cum am luat noi contact? De la elevii mei știam că un străin, cu soția lui, au închiriat o cameră într-o căsuță în piață, la nr. 1, la etaj. Bărbatul era înalt și avea o căciulă de blană. Într-o zi, mama mea, mergând să spele rufele la spălătoria comunală, a întâlnit-o pe doamna Codreanu; stând de vorbă aceasta a pus-o la curent cu situația lor.

Soțul ei, student în drept, a decis să părăsească orașul și să-și continue studiile într-un cadru mai liniștit; astfel s-au așezat la Pinet.

Mama mea a rămas surprinsă văzându-l cu capul complet ras. Ea i-a spus că pentru a nu-i cădea părul, dar toți știau că problemele lor pecuniare le impuneau multe privațiuni.

În fiecare zi, studentul mergea prin câmpuri și pe margini de șosele pentru a culege fructe sălbatice, care erau, împreună cu un litru de lapte, hrana lor zilnică. Curând ne-am cunoscut mai bine și Elena m-a întrebat dacă nu-i puteam da soțului ei câteva lecții de franceză. Astfel, serile, după lucru, îl învățam pe Căpitan puțină gramatică și

cuvinte, iar el făcea progrese uimitoare; la Crăciun se exprima deja corect. Când era timp frumos, el își lua cartea la subțioară și mergea la câmp să învețe. Astfel s-a împrietenit cu țăranii, discutând cu ei și oferindu-le serviciile sale.

Așa a început să lucreze câte puțin și aducea acasă câteva legume și fructe. Fără-ndoială a primit și ceva bani, fiindcă au făcut cumpărături modeste de la negustori.

A venit și iarna cu seri lungi, pe care ei au luat obiceiul să le petrea-că la noi. Bărbații citeau jurnalul și comentau veștile sau jucau cărți. Femeile discutau sau tricotau. Și seara se termina cu o infuzie caldă pe care mama ne-o pregătea. Apoi, ne despărțeam. Ei se adaptaseră atât de bine la felul nostru de viață și se comportau atât de frumos încât le simțeam lipsa, atunci când dintr-un motiv sau altul, în câte-o seară, lipseau de la noi.

Dacă eram invitați la prieteni, veneau cu noi.

Ne ajutau și la lucru uneori, iar la sfârșitul unor întâlniri petreceam cu gustări și cântece, iar Căpitanul ne oferea tot talentul lui în a face bună dispoziție. Ei participau și la viața locală, căsătorii, sărbători, baluri, devenind membri ai comunității noastre, mereu cu simplitate și naturalețe, formând, astfel, o prietenie generală.

A venit Crăcunul... Au primit un pachet mare. Căpitanul cunoștea deja toți săracii, femeile singure și imediat le-a distribuit totul. Soția lui afișase pe modesta ei fereastră: „Croitoreasă gratuită pentru săraci."

Mai mult ca oricând s-au căznit să facă servicii și să curețe mi-zeria.

Preotul nostru, neputând să vină, ne-am dus toți pe jos până la Saint-Martin, ca să asistăm la slujba de Crăciun. În picioare, în fundul bisericii, a asistat Căpitanul plin de reculegere la toate slujbele. A dorit să intre în legătură cu unul din preoții noștri. Atunci ne-am dus îm-preună cu prietenii noștri Belmain până la Combes de Lancey, unde locuia un vechi preot din Pinet, om cult și deschis, cu care Codreanu s-a împrietenit. Ne vorbea adeseori despre el.

Duminicile mergeam și la ski. Căpitanul era mare specialist și în fotografie e arătat cum sărea peste un șanț. Mergeam și la vânătoare de mistreți și la partide de bile, care ne relaxau după o zi de oboseală. Soții Codreanu păreau fericit, distinși... totuși de iubita lor Românie ne aminteau mereu. Cultura, obiceiurile, bogățiile și posibilitățile ei erau mereu evocate. Dar reveneau mereu, îngrijorați, la stăpânirea evreiască din umbră. Elena m-a pus la curent asupra luptei lor, a evenimentelor trecute și îngrijorările lor politice; Căpitanul era mai rezervat și nici-odată nu mi-a vorbit de ele deschis și nici de planurile sale. Mergeam spre Paște... Fiind credincios, Căpitanul a început să postească. Pipa și-a ascuns-o într-un sertar și cum examenele se apropiau și-a dublat eforturile și strădania. Am celebrat marea sărbătoare a Învierii cu cea mai mare strălucire posibilă. Sub conducerea Elenei, expertă în materie, am colorat ouă pentru copii, ca în România, și am preparat nenumărați cozonaci. A sosit și un pachet mare cu lapte de oaie și slănină afumată, cu roșii uscate, prăjituri și alte bunătăți, precum și cu vin. Au fost fericiți că i-am vizitat în mica lor odaie, ca să gustăm din toate acele bunătăți din țara lor.

Din toată inima am toastat pentru România și viitorul ei. Tot atunci au primit și vizita lui Moța. Am putut să vorbesc puțin cu el.

Apoi au venit examenele. Dl. Belmain a mers împreună cu candidatul și a stat cu el toată ziua. Succesul a fost deplin și sărbătorit la întoarcere.

Deja câteva aluzii fuseseră făcute, asupra plecării lor, dar noi vom evita acest subiect.

Dar iată că într-o zi a sosit o scrisoare și evenimentele s-au precipitat... Valizele s-au făcut în grabă, formalitățile împlinite, mobilierul modest dispersat și câteva amintiri împărțite la cei iubiți.

Nouă nu ne venea să credem că momentul despărțirii sosise... Astfel, în ziua în care ne-au părăsit, emoția a fost mare și ochii plini de lacrimi.

Căpitanul era îmbrăcat într-un costum frumos, de culoare închisă

pe care și-l făcuse la Grenoble; avea pe cap o pălărie frumoasă; nu mai era unul din ai noștri, ci Șeful care pleca spre destinul său.

Lângă el, Elena, zdrobită, se gândea, fără-ndoială la zilele groaznice care-i așteptau și mi-a mărturisit, plângând, că pentru ei zilele frumoase se terminaseră.

Amândoi s-au urcat în mașină lângă dl. Belmain care i-a întovărășit până la Gara Grenoble.

Camera cea mică și-a închis ușile și a căzut într-o tăcere grea!

BIVIERS, 18 MARTIE 1971

Textul care se va citi este extras din volumul intitulat: „Pentru legionari“ pe care l-a publicat, la Bucureşti, iarna trecută, Corneliu Codreanu, Şef, sau, pentru a ne exprima asemenea credincioşilor lui, Căpitan al Gărzii de Fier din România.

E. BEAU DE LEMONIE

(„Sunt peste tot“ nr. 372, 7 Ianuarie 1938)

Corneliu Zelea Codreanu,

AMINTIRI DIN FRANȚA

La Grenoble

După o altă noapte de călătorie, am ajuns dimineața la Grenoble. Ce minune se etala sub ochii noștri! Ce spectacol! O cetate așezată pe noaptea timpurilor, la poalele Alpilor. O stâncă gigantică așezată în mijlocul orașului, de parcă l-ar fi tăiat în două. Cenușie, aspră și îndrăzneață, ea domina casele, care, în ciuda multelor lor etaje, făceau figură de furnici în furnicar, alături de ea.

Mai departe, alături de oraș, un alt munte acoperit de tranșee, de parapete și ascunzișuri, era transformat într-o imensă fortăreață. În depărtare, deasupra, alb ca onoarea, scânteind de zăpadă iarna ca și vara, se arată masivul impunător al Alpilor.

Uimit de tot ceea ce vedeam, umblând ca în vis, îmi spuneam: „Aici e orașul eroismului." Și, dintr-odată, am avut impresia că nu m-am înșelat când m-am oprit în fața unei statui; am citit pe soclu: „Bayard, cavalerul fără frică și fără greșeală".

Bayard, un mare războinic al epopeilor din veacul al XV-lea, care, după o viață întreagă de lupte, rănit de moarte pe un câmp de bătălie, s-a stins ținând ridicată în fața lui spada, al cărui mâner îi servea de cruce, căreia i-a adresat ultima rugăciune.

Am luat o cameră cu chirie în vechiul Grenoble. Există și un Grenoble nou, modern. Dar vechiul oraș îmi place mai mult.

Puțin după aceea, Moța a venit și el. Ne-am înscris amândoi la universitate. El, pentru licență, eu pentru doctorat în economie. Am început să urmez cursurile primului și celui de-al doilea an. Erau primele lecții; înțelegeam doar câte un cuvânt, ici și colo. Urmând

totuși cursurile cu perseverență, am ajuns în preajma Crăciunului să înțeleg aproape totul. Pentru doctorat nu eram decât opt studenți. Astfel, cursurile aveau un aer de intimitate familiară între profesor și noi. Profesorul, foarte conștiincios, se preocupa doar de specializarea lui și nu era deputat. Soția mea gătea pentru Moța și pentru mine.

Adevărata Franță

Am început, în zilele de concediu, să facem mici excursii în jurul orășelului. Eram impresionat de ruinele unor vechi castele ridicate ici și colo. Care locuitori fuseseră în ele în decursul timpului? Intram ca să le vizitez și stăteam ore întregi imobil, în tăcere, fără ca să mă deranjeze nimeni.

Vorbeam cu morții. Într-una din periferii am descoperit o biserică veche, din secolul IV, Saint-Laurent, pe tavanul căreia, am descoperit, spre marea mea surpriză, pe un fond albastru, mai mult de 50 de svastici de aur. În oraș, pe fațada prefecturii, a palatului de justiție și a altor monumente, am descoperit, dimpotrivă, steaua massonică, simbol al dominației absolute exercitate în Franța de hidra iudaică. Astfel, m-am închis în vechiul Grenoble unde se aflau Bisericile și crucile lor învăluite în timp și în uitare.

Disprețuiam cinematografele moderne, teatrele și cafenelele. Preferam să mă plimb de-a lungul zidurilor vechi și-mi imaginam că acolo a trăit Bayard. Mă cufundam în trecut și-mi imaginam că trăiesc în Franța istorică, în Franța creștină, în Franța naționalistă și nu în mijlocul Franței massonice, atee și cosmopolite; în Franța lui Bayard și nu în Franța lui Leon Blum.

Unul din târguri, „târgul de purici", cum spun francezii, era plin de evrei, de unde-și trage și numele. De altfel, și Universitatea era plină de evrei. Doar între studenții veniți din România erau 60 de evrei la doar 5 români. Am vizitat și mânăstirea „Marea Mânăstire" ai cărei călugări, în număr de mii, fuseseră alungați de guvernul ateu. Pe diferite

statui se puteau vedea urmele loviturilor pe care mulţimea le dăduse în momentul Revoluţiei, mutilând imaginea lui Dumnezeu.

Pentru a trăi

După o vreme plină de dificultăţi materiale, acestea continuară să se abată, mai departe, asupra noastră. Ni se terminau banii. Nu aveam speranţă să mai primesc. Ceea ce primea Moţa, nu ne ajungea la toţi trei să supravieţuim, deşi făceam o economie severă. Ne întrebam cum am putea câştiga câţiva franci, fără să renunţăm a urma cursurile. După câteva săptămâni ştiam o meserie. În orele libere făceam broderii pe care le expuneam la un magazin. Ne amintisem că în Franţa, broderiile ţărăneşti de la noi aveau mare succes şi erau bine plătite. Soţia mea ne învăţase şi în câteva săptămâni ştiam meseria. Astfel cu micile sume câştigate am reuşit să trăim modest.

(În jurul Paştelui, Codreanu află că în România s-a dizolvat „Camera" şi noi alegeri vor avea loc. Prietenii săi politici îl chemau şi el s-a decis să se întoarcă, pentru campania electorală. Dar imediat după aceea, a revenit în Franţa ca să-şi urmeze studiile.)

Căutări, la ţară

Când m-am întors în Franţa, era prea târziu ca să mă mai prezint la examene, în sesiunea Iunie. O gravă problemă s-a pus, atunci, pentru mine. Moţa trebuia să se întoarcă în ţară pentru a-şi face serviciul militar, în toamnă. Ce să fac? Cusăturile nu ajungeau ca să trăiască o persoană, necum două. Am căutat câteva ocupaţii în oraş; orice. Dar n-am găsit nimic. Mi-am spus că, poate, la ţară, aş avea mai mult noroc. Am plecat cu Moţa ca să căutăm în diverse locuri, dar ne-am întors fără succes.

Într-o zi am luat tramvaiul şi ne-am dus la 10 km de Grenoble, la Uriage-les-Bains. De la Uriage, prin câmpuri am plecat spre munte.

După o jumătate de oră de mers am atins Saint-Martin, orășel important, traversat de o șosea bine pavată, cu case de piatră, îngrijite, câteva magazine și o biserică frumoasă. Am mers mai departe. După o oră de ascensiune continuă, pe o căldură care ne făcea să transpirăm, am ajuns la micul Pinet d'Uriage. Ne aflam la aproximativ 800-900 m altitudine. Deasupra noastră, Alpii acoperiți de zăpadă desfășurau o admirabilă panoramă. Zăpezile păreau la câțiva km. La stânga se deschidea o vale fermecătoare către castelul Vizille; la dreapta, o altă vale mergea în direcția Grenoble; și de-a lungul fiecăreia șerpuia o șosea asfaltată oglindind ca un râu în care se joacă soarele. Oamenii erau pe câmp, la lucru. Noi admiram cum, pe povârnișul unui munte, la câțiva km. de zăpezile eterne, creștea grâul, orzul, secara și tot felul de legume. Poate era un climat mai dulce și un pământ care nu era stâncos. Totuși el nu era de prea bună calitate. Dar îl îngrășau cu chimicale.

* * *

Vedeam oamenii de pe câmp. Dar ne aflam în fața unei probleme care se mai pusese de multe ori. Cum să intri în vorbă și să spui că vrei de lucru? Am trecut pe lângă oameni fără să îndrăznim să le vorbim. Mai departe mai erau câteva case. Am continuat până la ultima. Mai departe, nu mai era nimic, în afară de câteva cabane pentru turiști. Lângă ultima casă era un bătrân care secera. Trebuia să-i vorbim. I-am spus „bună ziua" și am început conversația. El și-a dat seama că suntem străini și ne-a întrebat cine suntem. I-am spus că suntem români, că locul ne plăcea mult și căutam o cameră ca să stăm la aer curat. Bătrânul era înțelept și și-a spus, probabil, că am fi oameni de la care ar putea profita puțin și ne-a dus la o masă din curte, unde ne-a adus o sticlă de vin roșu și trei pahare, ca să închine cu noi și să vorbim.

Era curios de răspunsurile noastre:

– Spuneți că sunteți români?

– Da, români, din România.
– E departe de aici, România?
– În jur de 3.000 de km.
– Sunt și la voi țărani, ca aici?
– Sunt mulți, tată Truck (era numele lui).
– Crește și acolo fân? Există boi, vaci și cai?

I-am răspuns la toate întrebările și repede am devenit prieteni.

De altfel, nu i-am spus ce ne preocupa. Fiindcă bătrânul văzuse că eram oameni instruiți – „Domni" – și și-ar fi pierdut orice iluzie dacă-i ceream de lucru. L-am întrebat doar dacă știa, undeva, o cameră de închiriat. El ne-a dat o adresă și ne-a repetat că era el, tata Truck cel care ne-o dăduse. Plecând, i-am mulțumit și i-am promis să revenim ca să-l ajutăm la cosit. Câteva case mai jos, am găsit adresa pe care ne-o dăduse.

Instalarea

Cheneval Paul, pensionar. Un alt bătrân de aproximativ 70 de ani, bine îmbrăcat, fost subofițer, actualmente pensionat. Un om mândru.

Singurul din tot orășelul care avea o pensie. Era, probabil, proprietar a două case, una lângă alta, unde trăia singur. Fiindcă nu mai avea familie, toți ai săi erau morți, s-a oferit să ne închirieze casa cea mai mică, care avea la parter o cameră și un cabinet, iar la etaj o altă cameră. În camera de jos era un cuptor. În cea de sus, doar un pat. Totul avea un aspect părăsit. Se vedea că de mult nimeni nu mai locuise acolo. Am căzut de acord pe o chirie de 400 franci până la Crăciun (șase luni). În oraș plăteam 150 de franci pe lună. I-am dat imediat pe trei luni înainte și i-am spus că în câteva zile vom reveni cu bagajele. Ne-am întors mulțumiți la Grenoble.

Câteva zile mai târziu ne-am întors pe același drum, cu bagajele în spate, soția mea, Moța și eu. După ce ne-am instalat, Moța și-a luat

rămas bun și s-a întors în țară. Noi am rămas singuri, cu câțiva franci. Situația era gravă. Ce aveam să mâncăm?

* * *

A doua zi dimineață, m-am dus să-l văd pe tata Truck. Până seara l-am ajutat la cosit și la adus fânul. La prânz m-a invitat la masă și am mâncat cu el. Seara, la fel. Dacă aș fi putut să-i duc ceva și nevestei mele ar fi fost perfect. Dar m-am întors cu mâinile goale. În dimineața următoare, am revenit la el. Bătrânul avea un alt ajutor. Era de talie mică, neîngrijit, cu părul roșcat, ochii scânteietori în care nu puteai citi nici cea mai mică urmă de bunătate. Se numea Corbela, sau, mai degrabă, în limba literară și oficială, „Corbelle". Țăranii din regiune vorbesc în dialect, în dialectul țărănesc, care diferă foarte mult de limba oficială, atât ca pronunțare, cât și prin structura cuvintelor. Diferența e atât de mare, încât un francez din oraș nu-l poate înțelege pe un francez de la țară care vorbește în dialect.

Discuții religioase

La prânz am fost invitați toți trei la masă, la o menajeră vecină. o femeie bătrână, semănând cu femeile de la noi.

Țăranii din regiune nu mănâncă la fel cu ai noștri, cu ceapă și mămăligă. Masa lor începe cu legume, apoi au carne, brânză și întotdeauna un pahar de vin. Eu le-am mulțumit pentru invitație, dar le-am spus că nu mănânc. Ei au insistat. Atunci le-am spus că eu postesc vinerea. Era un obicei al meu de când fusesem închis la Văcărești și îl respectam. Corbela, aflând că postesc, m-a interpelat:

– De ce postești?

– Pentru că eu cred în Dumnezeu.

– De unde știi tu că Dumnezeu există? L-ai văzut tu pe Iisus Hristos? mi-a replicat.

– Nu L-am văzut. Dar așa sunt eu: eu nu te cred când îmi spui că nu există, dar cred în mulțimea de martiri care, atunci când erau crucificați și li se înfigeau cuiele în mâini spuneau: „Puteți să ne răstigniți, dar noi L-am văzut!"

– Ah, preoții! toți sunt niște șarlatani. Calc peste ei, spuse el, lovind din călcâi, ca și cum ar fi strivit o insectă.

Văzându-l atât de excitat, am încetat discuția.

* * *

Seara, m-am întors acasă cu un coș de cartofi și o bucată de slănină pe care mi le dăduse bătrânul. Lucram și Sâmbăta, și Duminica, dar mergeam și la biserică. Tot orașul era acolo. Într-un rând, lângă altar era, serios ca un popă, un om care mi s-a părut că semăna cu Corbela. L-am privit mai atent. Îl urmărea pe preot cu grijă. La un moment dat s-a apropiat de el și l-a ajutat, foarte umil. Corbela era sacristanul și clopotarul bisericii! Mai târziu, după ce mă împrietenisem cu mulți oameni din sat, le-am relatat aventura pe care am avut-o cu Corbela și au râs toți. „Și la noi există nebuni, mi-au spus ei. Ei îi ascultă pe oamenii importanți, dușmani ai bisericii. Dar noi credem în Dumnezeu, așa cum ne-au învățat părinții noștri."

Preotul, om cult, doctor în filozofie și teologie, trăia în mizerie, fără ajutor de la guvernul ateu, care-i urmărea pe preoți ca pe niște dușmani. El nu avea alte resurse decât ceea ce-i dădeau unele persoane din sat.

O viață grea

Săptămâna următoare am lucrat la un alt om, care mi-a dat și el un coș de cartofi. Cartofii au devenit pentru multă vreme, principala noastră resursă de trai. Mai târziu am ajutat la legatul grâului în jerbe; după asta, la bătutul recoltei. În fiecare orășel, comuna are o mașină

de bătut care merge din casă în casă, lucrând pentru fiecare. Grâul recoltat e bogat și frumos ca aurul. Nu există țăran care să nu fie abonat la o revistă agricolă hebdomadară, plină de sfaturi utile pentru munca pământului, pentru grădinărit, pentru hrana și întreținerea animalelor, pentru stupi și altele. Toți citesc revista cu mare atenție, de la un cap la altul, relatând despre cel ce va aplica mai bine sfaturile din revistă și va obține rezultate mai bune. Grădinile oamenilor sunt îngrijite ca și casele lor. Animalele lor protejate de frig și de foame; sunt periate în fiecare zi. Astfel, sunt frumoase, muncesc bine și produc mult. În grajduri, găseam scris, adeseori: „Iubiți animalele, tovarășele noastre de muncă!"

* * *

După vreo lună, satul se obișnuise cu mine. Eram cunoscut sub numele de: „românul". Aflaseră că sunt student la doctorat. Seara, stăteam cu ei de vorbă. Se interesau de filozofie, de politică, de situația internațională, chiar și de economia politică, la problemele prețurilor în particular, la legea cererii și ofertei, la modul de stabilizare a prețurilor, la motivele căderii și ridicării lor, la momentele cele mai convenabile ale vânzării produselor. Țăranii de 25 până la 40 de ani se orientau foarte bine în toate acestea și erau capabili să discute probleme complicate. Le înțelegeau perfect. Curând am început să-mi pregătesc examenele. Moța și le trecuse pe ale lui, înainte de a pleca, cu mare succes. Ziua munceam, iar seara și noaptea, pe cât puteam, învățam. Pentru primul an aveam patru materii: economia politică, istoria doctrinelor economice, legislația industrială și legislația financiară. După vreo două luni, forțele mele au început să se epuizeze. Hrana noastră era insuficientă. În ultimul timp nu mai mâncam decât cartofi fierți, cu puțin lapte, la două-trei zile, cu carne, doar o dată pe stăptămână și cu puțină brânză uneori. Era tot ce puteam câștiga prin munca mea. Soția mea stătea și mai rău ca mine. Se anemiase foarte tare!

* * *

În octombrie m-am prezentat la examen. Am eșuat, cu toate că la economia politică am avut nota cea mai mare și aproape peste tot note suficiente. Dar la legislația financiară n-am avut decât 9 și-mi trebuia cel puțin 10. Pe moment am fost dezorientat. Nu fusesem un elev deosebit de strălucit; dar nu căzusem vreodată la vreun exament. Fusesem un element mediu.

În penibila situație în care mă găseam, era o lovitură grea. Cel mai grav era că nu puteam să mă prezint din nou înainte de 3 luni și la toate materiile. M-am încăpățânat și m-am hotărât să mă pregătesc din nou, la toate materiile, de la un cap la altul. Munca la câmp se terminase; zăpada cădea. Nu mă mai puteam ocupa decât de tăiatul lemnelor în pădure, pentru un cărucior de lemne.

Din fericire, mi-au venit niște bani de acasă, de la părinții mei și ai lui Moța, care făcuseră un împrumut pe numele meu, la o bancă.

Patria reală și patria legală

Am petrecut iarna printre țărani și în special în mijlocul familiilor Belmain – David.

La sesiunea din Februarie m-am prezentat din nou și am fost primit la examenul primului an de doctorat. Imediat am început pregătirea pentru anul doi: drept administrativ, filozofie a dreptului francez și a dreptului internațional public. Primăvara am luat o grădină pe care am început s-o lucrez pe contul meu propriu. Dar în luna mai 1927 am primit o scrisoare disperată de la Moța, de la prietenii mei din Focșani și de la studenții care mă chemau de urgență în țară pentru că liga noastră se divizase. În același timp, am primit de la Moța și de la Cristache Solomon, banii necesari călătoriei. Dar până la sesiunea de examen mai era o lună de așteptat. Aveam să mă duc la decan și

să-i spun că trebuie să plec de urgență, cerându-i permisiunea să-mi dau examenul cât mai repede cu putință. Cererea mea a fost acceptată. La 16 Mai mi-am luat rămas bun de la locuitorii lui Pinet în mijlocul cărora petrecusem un an. Mulți dintre ei, mai ales cei bătrâni au plâns când am plecat. Alții ne-au întovărășit până la Grenoble. Venisem în Franța cu teama de a găsi un popor imoral și corupt, decadent, așa cum se spune mereu în lume. M-am convins că poporul francez e un popor de o moralitate severă.

Imoralitatea aparține străinilor vicioși, îmbogățiților din toate rasele atrași de Paris și de alte orașe mari. Clasa conducătoare, după părerea mea e iremediabil compromisă, căci ea trăiește și gândește numai sub influența iudeo-massoneriei și a băncilor. Or, iudeo-massoneria a făcut din Paris sediul său principal, de unde radiază spre lumea-ntreagă. (Londra, cu ritul său scoțian, este doar o filială.) Această clasă conducătoare a pierdut contactul cu istoria Franței și cu națiunea franceză. Părăsind Franța, făceam o mare diferență între poporul francez și conducerea „Statului Massonic Francez".

* * *

Eu păstrez nu numai dragoste pentru poporul francez, dar și convingerea neclintită că acest popor va reînvia și va triumfa contra hydrei care-l apasă, care-l orbește și care îi epuizează forțele, compromițându-i onoarea și viitorul.

CODREANU

(Textul este extras din ediția princeps a operei „Pentru legionari", publicată în 1936, pp. 267-281.)

Corneliu Zelea Codreanu

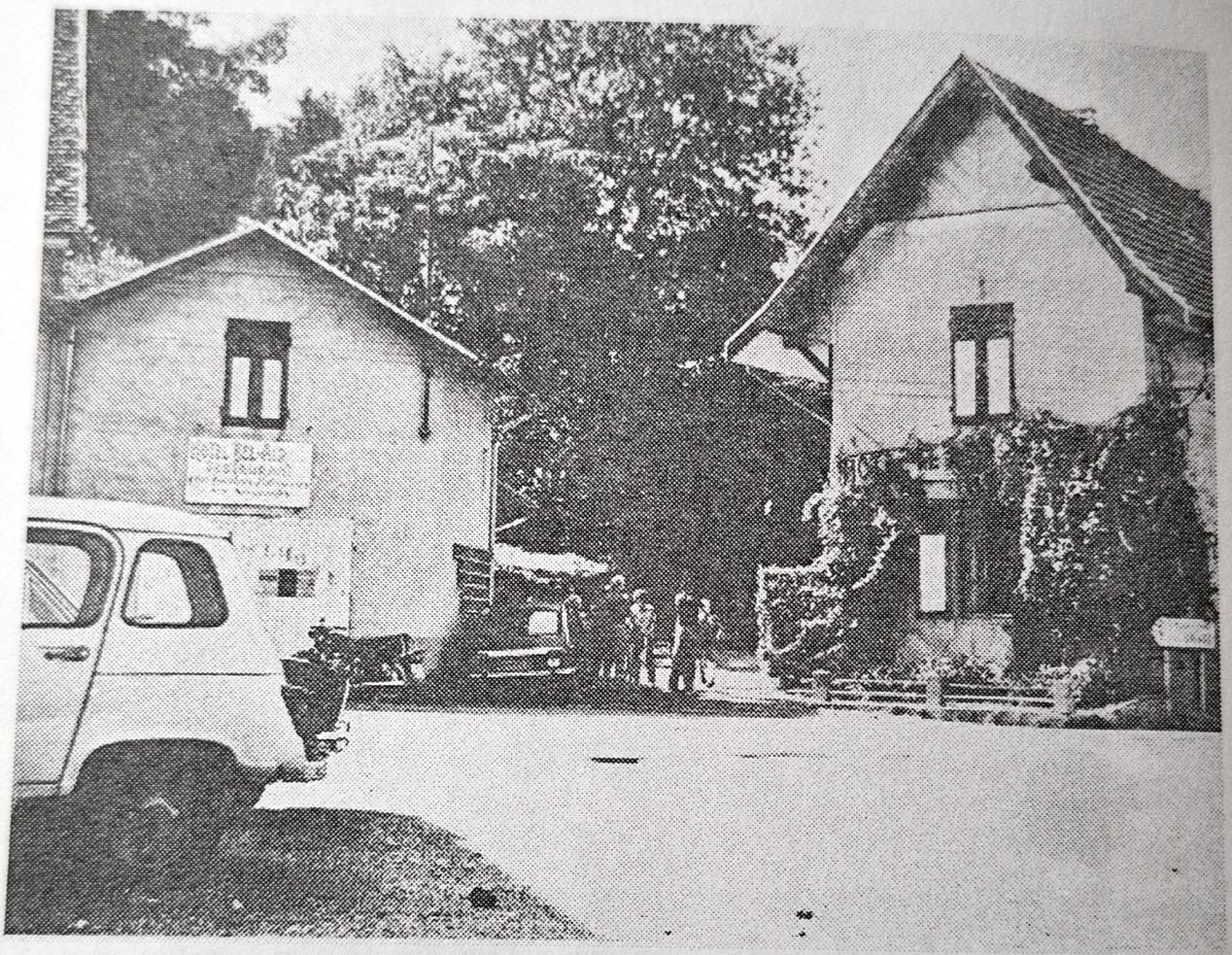

În casa cu inscripția «HOTEL Bell Air» unde a locuit Corneliu Zelea Codreanu. Camera de la etaj unde și-a petrecut sejurul se află în aceeași stare ca în epoca Căpitanului.

În casa din mijloc Corneliu Zelea Codreanu a petrecut sărbătorile crăciunului din 1926, în campania familiei Belmain David (Foto: I Marii).

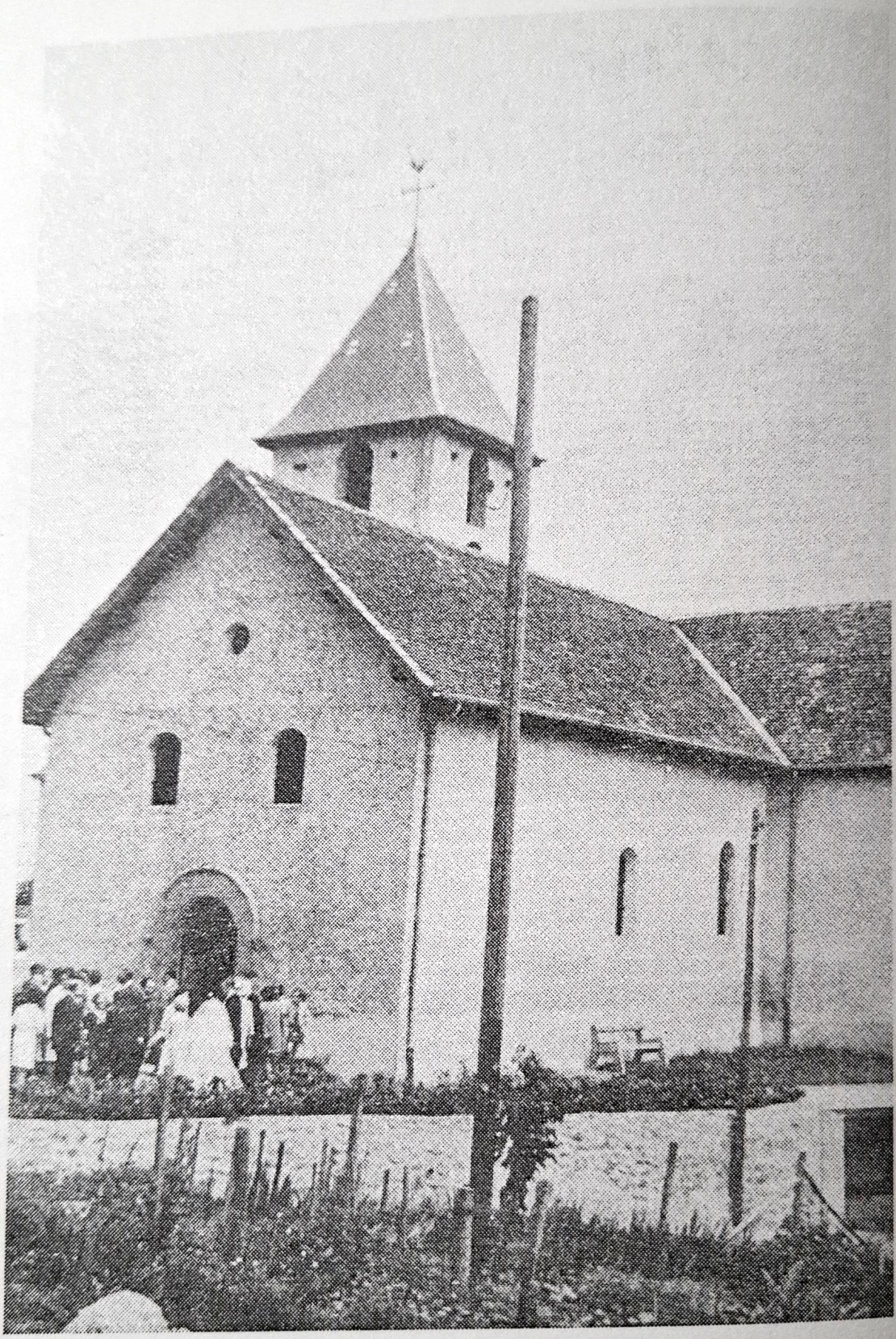

Biserica

Pinet d'Uriage (Grenoble). Căpitanul, soția sa, familia Belmain și câinele Thieband în iarna lui 1927.
(Foto: Mile Louise David).

Pinet d'Uriage (Grenoble). Căpitanul la ski (iarna lui 1927).
(Foto: Mile Louise David).

Căpitanul și soția sa, în modesta lor cameră (1927).
(Foto: Mile Louise David).

Băile «Amara» (România). Căpitanul la stațiunea termală Amara, în 1933.
(Foto: C. Axinte, Băile Amara).

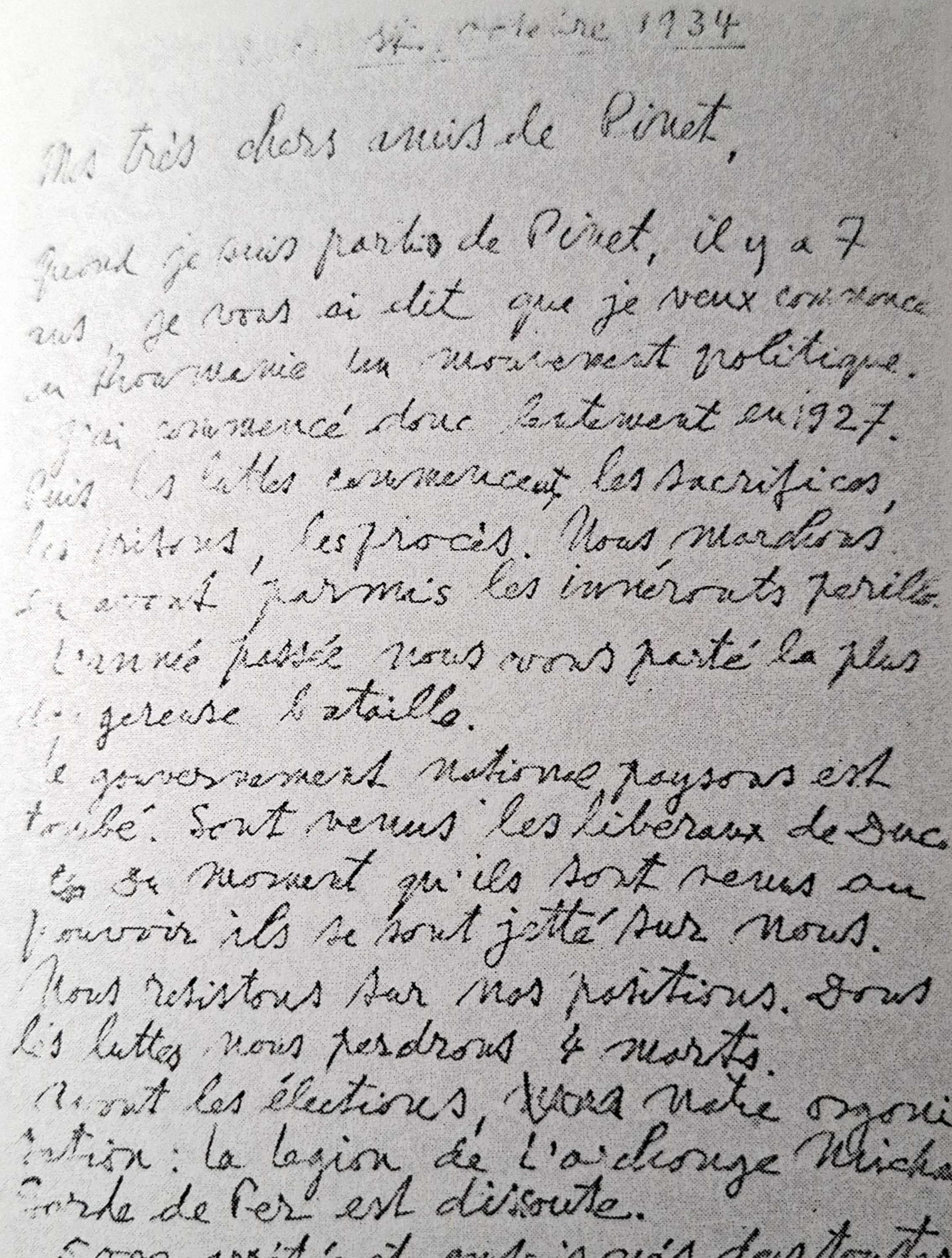

31 octobre 1934

Mes très chers amis de Pinet,

Quand je suis parti de Pinet, il y a 7
ans, je vous ai dit que je veux commencer
en Roumanie un mouvement politique.
J'ai commencé donc lentement en 1927.
Puis les luttes commencent, les sacrifices,
les prisons, les procès. Nous marchions
en avant parmi les innombrables périls.
L'année passée nous avons porté la plus
dangereuse bataille.
Le gouvernement national paysan est
tombé. Sont venus les libéraux de Duca.
Au moment qu'ils sont venus au
pouvoir ils se sont jetté sur nous.
Nous résistons sur nos positions. Dans
les luttes nous perdrons 4 morts.
Avant les élections, notre organi-
sation: la Légion de l'Archange Michel
Garde de Fer est dissoute.
5000 arrêtés et emprisonnés dans toutes

Scrisoarea lui Corneliu Zelea Codreanu către prietenii din Pinet,
expediată după plecarea din Franța.

Mais ils ne trouvent pas.

4 mois je passe dans des situations très difficiles, dangereuses.

Avant que le procès commence je me rends, je me présente seul.

Tout le monde reste étonné, parce que tout le monde croyait que je suis mort.

Les juges: 5 généraux, à cause de l'état de siège. Parmi nous se trouve arrêté le général Cantacuzène, ancien commandant de une brigade pendant la guerre. Il porte la légion d'honneur, accordée lui par la France, sur les champs de bataille.

le procès dure 20 jours. le gouvernement voit des possibilités pour nous condamner à travaux forcé.

Une merveille: nous sommes acquittés en unanimité par les 5 généraux.

Seulement les 3 étudiants sont condamnés à travaux forcé.

— 5 —

je n'ai pas oublié: quand vous
veniez nous, ~~[illegible]~~ je vous ai promis
un wagon spécial 2<u>ème</u> classe
pour venir chez nous, visiter la
Roumanie, vous et tous les amis
de Vinet.

× × ×

Mais avec les boules M<u>r</u> Gaston
ça marche, se continue régulière-
ment? Où doit trouvers de „la
Tisane" de M<u>adame</u> avril?

× × ×

Car nous nous rappellerons toujours
avec un très grand plaisir de vous.
Je termine ma lettre, en laissant
à Mademoiselle Davida les soins
d'en corriger les fautes.
Recevez tous, les salutations, les plus
amicales de nous.

Corneliu Z. Codreanu

<u>adresse</u>: General Cantacuzino-Grănicerul
rue Imprimerie 3
pour C.Z.C. Bucarest
<u>Roumanie</u>.

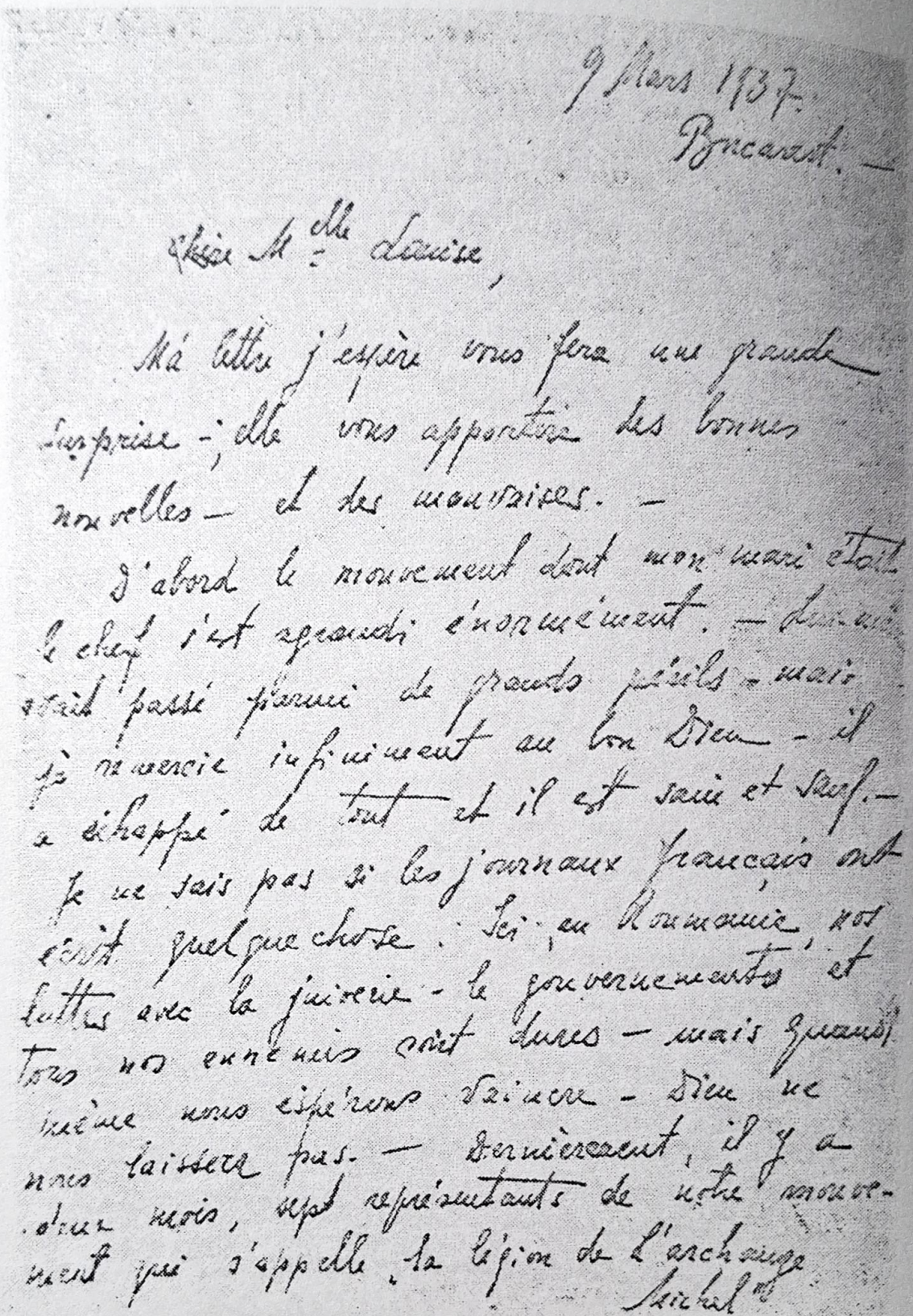

9 Mars 1937.
Bucarest. —

Chère Mlle Louise,

Ma lettre j'espère vous fera une grande surprise ; elle vous apportera des bonnes nouvelles — et des mauvaises. —

D'abord le mouvement dont mon mari était le chef s'est agrandi énormément. — Lui-même avait passé parmi de grands périls — mais je remercie infiniment au bon Dieu — il a échappé de tout et il est sain et sauf. —

Je ne sais pas si les journaux français ont écrit quelque chose. Ici, en Roumanie, nos luttes avec la juiverie — le gouvernements et tous nos ennemis sont dures — mais quand même nous espérons vaincre — Dieu ne nous laissera pas. — Dernièrement, il y a deux mois, sept représentants de notre mouvement qui s'appelle la légion de l'archange

Michel

Scrisoarea Elenei Codreanu către Louise David din 1937 în care descrie jertfa lui Moța și Marin pe frontul spaniol.

sont partis pour l'Espagne, donner un salut à Moscardo - un des vaillants espagnols, — le général qui avait défendu l'Alcazar de Tolède. Ils ont lutté même sur le front nationaliste, pendant un mois. Parmi eux, il était aussi notre bon ami et beau frère, Mota, avec lequel nous avons étaient à Grenoble. — Le 13 Janvier dans l'après midi - vers 4 heures - un obus l'avait tué, lui, et un autre camarade qui était à côté. - Imaginez-vous - notre douleur! qui était aussi la douleur de tout notre pays - parce que Jean Mota était un homme connu et apprécié de tous, et il était une grande valeur morale et intellectuelle. Après un mois - a eu lieu l'enterrement - le 10 Février - dans notre pays - les cinq vivants sont rentrés aussi en même temps que les cadavres des morts. — Dans leur route ils ont passé par Paris. —

L'enterrement a était le plus grand depuis que notre pays existe, — plus grand que celui de nos rois. — Tous les deux étaient mariés - Mota avec la soeur de mon mari et avait 2 enfants et l'autre, l'avocat Basile Marin qui avait sa

s prisons et camps. Ils [illegible] cherchaient.
Ils m'ont cherché, mais ils ne m'ont pas trouvé.

29 décembre à Sinaia tombe le premier ministre Duca fusillé par 3 légionnaires, étudiants.

De cette fois-ci, les horreurs commencent plus terribles.

18.000 arrêtés. Encore 6 morts de nos rangs. Mon secrétaire, Stere Ciumeti, est tué par la police pendant une nuit, près de Bucarest. Mon père, et toute ma famille emprisonné. Seule ma mère resté libre. Ma femme est arrêté le premier janvier et tenue 11 jours dans les cellules souterraines de la police, sur le ciment, sans lits, sans feu, sans lui donner à manger et puis encore 3 mois à la sûreté générale.

Ils me cherchent pour me tuer. La police, la sûreté, la gendarmerie, les juifs, les membres du parti libérale.

maintenant nous [illegible] libres !
Nous avons [illegible] de la
résolution [illegible] de notre partie.
En même temps nous travaillons
parce que nous avons beaucoup des
sympathisants parmis les malities
paysans et même intellectuels roumains
La lutte commençera. Nous devons vaincre.

× × ×

À causes des toutes des misères que
nous avons du supporter, nous
avons interrompue la correspondance
avec vous. Mais, moi et ma femme
nous avons toujours pensé à vous.
Je suis en bonne santé.
Ma femmes doit supporter une
oppérations ces jours-ci.

× × ×

Et vous ? Mme et M. David ?
La Famille Bodmain ? La famille
-claus...?
Odru ? Et tous ces [illegible] de
Pinet ? Et Thiebaud, quest qu'il
fait ?

femme docteur —

Maintenant une bonne nouvelle — parce que j'espère avoir terminé avec les mauvaises — ~~Ensuite~~ Mon mari avait écrit un livre où il raconte sa vie et la vie de la jeunesse nationaliste roumaine. — Dans ce livre il n'a pas oublié de mettre le temps passé à Pivet et à Grenoble.

Le passage qui vous intéresse est à la page 274 — 289 —

Maintenant j'ai parlé assez de nous — — Vous-tous — comment vous portez-vous ? Votre mère et votre père, que font-ils ? Votre frère est-il marié ? Et vous ?

Je voudrais savoir de vos nouvelles — vous êtes directrice d'école — vous êtes contente du nouveau siège ? Nous espérons toujours revenir vous voir, un jour.

Pour votre mère et votre pères nos meilleurs sentiments et les embrassements salutations pour Mme Gaston et pour vous, chère Mlle Louise — mille baisers et une tendre amitiée —

Elena Z. Codreanu

7, rue Francmasona — 7 Bucuresti

Cuprins

La Grenoble Pe urmele Căpitanului..... 5
Prima parte: La Grenoble..... 5
Partea a doua: Un an mai târziu..... 12
La mausoleul Bayard..... 16
Codreanu, la noi, la Pinet D'URIAGE..... 19
Amintiri..... 19
Amintiri din Franța..... 23
Adevărata Franță..... 24
Pentru a trăi..... 25
Căutări, la țară..... 25
Instalarea..... 27
Discuții religioase..... 28
O viață grea..... 29
Patria reală și patria legală..... 31

Am petrecut iarna printre țărani și în special în mijlocul familiilor Belmain – David.

La sesiunea din Februarie m-am prezentat din nou și am fost primit la examenul primului an de doctorat. Imediat am început pregătirea pentru anul doi: drept administrativ, filozofie a dreptului francez și a dreptului internațional public. Primăvara am luat o grădină pe care am început s-o lucrez pe contul meu propriu. Dar în luna mai 1927 am primit o scrisoare disperată de la Moța, de la prietenii mei din Focșani și de la studenții care mă chemau de urgență în țară pentru că liga noastră se divizase. În același timp, am primit de la Moța și de la Cristache Solomon, banii necesari călătoriei. Dar până la sesiunea de examen mai era o lună de așteptat. Aveam să mă duc la decan și să-i spun că trebuie să plec de urgență, cerându-i permisiunea să-mi dau examenul cât mai repede cu putință. Cererea mea a fost acceptată. La 16 Mai mi-am luat rămas bun de la locuitorii lui Pinet în mijlocul cărora petrecusem un an. Mulți dintre ei, mai ales cei bătrâni au plâns când am plecat. Alții ne-au întovărășit până la Grenoble. Venisem în Franța cu teama de a găsi un popor imoral și corupt, decadent, așa cum se spune mereu în lume. M-am convins că poporul francez e un popor de o moralitate severă.

CORNELIU ZELEA CODREANU